

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 267

TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 25-280
POSLOVALNICA CELJE: Prošernova 3, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RACUN 11.409

Maribor, torek 21. novembra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Sovjetski pritisk na Karpatih

Madžari so se odločili za utrditev svojih mej, zlasti onih na Karpatih — Nove sovjetske grožnje Fincem — Sporazum med generalom Sikorskim in prezidentom Benešem — Dogodki na morju in v zraku

Madžarske utrdbe proti Sovjetski uniji Sporazum med Poljaki in Čehoslovaki

BUDIMPEŠTA, 21. nov. Exchange Telegraph. Državni odbor za obrambo je stavil vladi predlog, da se brez odlašanja prične graditi utrdbene črte na madžarskih mejah, v prvi vrsti v Karpatih, kjer se z vsakim dnem bolj čuti pritisk bližnje sovjetske Rusije, zlasti med prebivalstvom Podkarpatske Rusije. Vlada je predlog odbora za obrambo osvojila in je zato treba pričakovati, da se bodo utrdbena dela takoj pričela.

Danes ekspozice zunanje ministra

BUDIMPEŠTA, 21. nov. Exchange Telegraph. Prvič od začetka vojne bo podal madžarski zunanji minister grof Csáky ekspozice o madžarski zunanji politiki. Ekspozice bo podal ob priložnosti današnje debata o proračunu zunanje ministrstva v parlamentu. Pričakuje se, da bo obrazložil minister stališče Madžarske do vseh aktualnih mednarodnih vprašanj in dogodkov. S posebnim zanimanjem se pa pričakuje, kaj bo povedal glede odnosov do južnovzhodnih narodov in držav Balkanskega polotoka. Csákyjeva izjava bo zanimiva tudi zaradi tega, ker bo podana tik pred izjavo romunskega zunanje ministra Gafencu, ki bo govoril v četrtek o romunski zunanji politiki. V novem proračunu zunanje ministrstva je tudi postavka za popolno obnovo madžarskega poslanstva v Moskvi, ki je bilo, kakor znano, ob priložnosti pristopa Madžarske k paktu proti kominterni opuščen, a po vkorakanju rdeče vojske na Poljsko zopet ustanovljeno.

STEFAN CSAKY

Vedno nove žrtve nemških min

LONDON, 21. nov. Reuter. Osem ladij je naletelo na mine, poleg že včerajšnjih 6, še dve manjši angleški ladiji. Angleži so izgubili okoli 4000 ton, nevtalci pa 24.000. Pri irski obali je bil potopljen neki 5000-tonski angleški parnik, 11 mornarjev pogrešajo, 25 se jih je rešilo.

LONDON, 21. nov. Reuter. Londonski tisk trdi, da so vse ponesrečene ladje naletele na nemške mine. »Times« pravi, da je Nemčija grobo kršila mednarodno pravo, ker je spustila mine v prosto morje. Glavni delavski list piše, da mora Anglija na nemške mine v Kanalu odgovoriti s poostreno blokado Nemčije. »Daily Express« dostavlja, da ima Velika Britanija orožje, ki je močnejše od nemških min.

LONDON, 21. nov. Havas. Parnik »Aluis« je poslal radiogram za pomoč.

Angleški blok od Črnega morja do Indije

SOFIJA, 21. nov. »Zora« prinaša obsežno poročilo k položaju na Balkanu in prednji Aziji ter meni, da je angleško-madžarska aktivnost na tem področju dosegla uspehe. V kratkem bo predsednik Republike Izmet Inönü potoval v Bagdad ter tako manifestiral za angleško-madžarsko povezavost Turčije z interesi na Bliskovcu, Iraku, Iranu in Afganistanu. Od Črnega morja do Indije naj se stvari razvijajo pod vodstvom Angležev, v katerih vodstvu naj bi Turčija preneha opredeljena proti vmešavanju politični krogi pripisujejo potovanju turškega predsednika v Bagdad velik pomen, katerega posledice se bodo morale pokazati tudi na Balkanu.

LONDON, 21. nov. Exchange Telegraph. Pred svojim odhodom iz Londona se je sedanji poljski ministrski predsednik general Sikorski sešel z bivšim prezidentom češkoslovaške republike dr. Eduardom Benešem in z bivšim ministrskim predsednikom dr. Hodžo. Ob tej priložnosti so bila odstranjena vsa stara nesoglasja, ki so obstajala med Čehoslovaki in Poljaki in mnogo dopomogla do katastrofe obeh narodov. Sklenjeno je bilo najtesnejše sodelovanje v sedanosti in bodočnosti. Zdi se, da so bile določene tudi že nekatere podrobnosti glede

skupnih mirovnih ciljev, katere bosta obe vladi složno in enotno zagovarjali pri zaveznikih v Londonu in Parizu. Pred svojim odhodom pa je Sikorski pripravil vse potrebno tudi za sklenitev novega poljsko-angleškega vojnega pakta, ki bo podpisan v prihodnjih dneh. Časnikarjem je izjavil, da poljska vlada ne dela nobenega razločka med po Nemcih in med po Rusih zasedenim delom Poljske in da tudi ni nobenega razloga, da bi zavzemali drugačno stališče zavezniki Angleži in Francozi.

Vzroki odlaganja nemške ofenzive

LONDON, 21. nov. Exchange Telegraph. Pod naslovom »Zakaj Hitler okleva?« piše vojaški strokovnjak »Yorkshire Post«, da Hitlerjevo oklevanje glede pričetka velike ofenzive na zahodnem bojišču ni popolnoma brez strahu, da bi mogla izbruhniti na vzhodu revolucija. Nemiri na Češkem in Poljskem bi se lahko razširili in zahtevali, da se odpošljejo

z zahodne fronte na vzhod deli sedaj tam zbrani čet. Mimo tega ne razpolaga Nemčija z zadostnim številom velikih topov, ki bi bili potrebni za rušenje Maginotove črte. Po mnenju vrhovnega nemškega poveljstva je treba čez zimo izdelati zadostno število takih topov in pričeti šele pomladi generalni naskok.

Nemški glas o dogodkih v Pragi

BERLIN, 21. novembra. DNB. Protektor von Neurath in njegov pomočnik minister Franck sta na poti v Berlin, kjer bosta poročala Hitlerju o dogodkih v Pragi.

BERLIN, 21. novembra. DNB. Nemška diplomatsko-politična korespondenca piše o dogodkih v Pragi med drugim: Ker so diplomatski napori zahodne demokracije dovedli do uspeha le v paktu s Turčijo, so izbrali zdaj na evropski celinii one narode, ki so morali sami sebe žrtvovati britskim interesom. Posebno se zadnje čase opaža, kako Francija in Anglija spravljata na politični oder propadle marionetske figure. Pri tem seveda ne računajo, kakšne posledice bo zaradi tega utrpelo prizadeto prebivalstvo. Glavno je, da obnovijo stare želje, da se tuji narodi spet upro rajhu. Če zdaj trdijo češki emigranti, da so bili praški dogodki spon tan odpor naroda, potem bi se naj pobrigali vsaj za smešnost vesti, ki jih prejema sin pokojnega Masaryka po svojih tajnih zvezah z neodgovornimi praškimi elementi. Nemški odločujoči krogi ne bodo Londonu dopustili, da bi v Pragi

ustvaril razmere, ki škodijo tako rajhu kakor pravim interesom Čehov. Najmanj so pa poklicani, da sodijo o praških dogodkih tisti, ki podpirajo agitatorje in ki sami s svojim postopkom v Palestini in Damasku kažejo, kakšnega načina se poslužujejo za pobijanje narodnega odpora.

LONDON, 21. novembra. Exchange Telegraph. Po zanesljivih poročilih iz Češke se sabotaža in tudi odpor še ni ponehal. Nemiri so se pričeli tudi zaradi odpusta delavstva vsled pomanjkanja surovin. Tako je bilo odpuščenih samo pri Bati in škodovih tovarnah okoli 20.000 delavcev. Pri spopadih je bilo na obeh straneh mnogo mrtvih in ranjenih. Mnogo nemških policistov je bilo umorjenih in vrženih v Vltavo. V Prago je prispel sam vrhovni poveljnik Gestapa Himmler.

TURSKO-ANGLEŠKA FINANČNA POGAJANJA

ANKARA, 21. nov. Havas. Generalni tajnik zunanje ministra Numan Menemzoglue je odpotoval v London, kjer bo vodil finančna pogajanja z britsko vlado.

Mala Finska ograža Sovjetsko unijo

Nov oster napad uradne agencije na Finsko, kateri očita, da si želi spopada s Sovjetsko unijo — Italijanske informacije o sovjetskih zahtevah

MOSKVA, 21. nov. Exchange Telegraph. Uradna sovjetska agencija Tass napada v nekem poročilu iz Helsinkov zelo ostro Finsko, kateri očita, da se obnaša agresivno nasproti Sovjetski uniji. »Ta mala država malja s papirnati mečem pred nosom orjaške Sovjetske unije ter mobilizira svoje čete, medtem ko je v Sovjetski uniji vse v najlepšem miru. Dalje zateminjuje svoja mesta, medtem ko se blesti Leningrad ves v lučeh.« Poročilo pa ne omenja niti z besedico sovjetskih zahtev nasproti Finski, pravi

pa, da je zabloda, misliti na to, da bi Sovjetska unija nameravala Finsko napasti. Nasprotno, vojno želja je samo Finska. Zdi se, da je Anglija tista, ki utrjuje Finski hrbet. Angleški general Walter Kirke je deloval l. 1925. več mesecev na Finskem kot svetovalec finske vojske. Tudi sedaj se Fini ogrevajo za tega gentlemana.

RIM, 21. nov. Agencija Stefani poroča iz Moskve, da so sedaj že bolj jasno precizirane sovjetske zahteve nasproti Finski. Te zahteve so sledeče: Sovjetsko-

finska meja se mora na jugu pomakniti proti severu tako, da bo Finski poslej onemogočeno ogražati Leningrad. Na tem novem ozemlju bi sovjetska Rusija zgradila utrdbene in pomorske oporišče. Dalje zahteva dva polotoka v zahodni Finski, kjer bi zgradila istotako svoja pomorska in letalska oporišča. Končno pa zahteva Sovjetska unija tudi razna finske otoke, na katerih naj bi se ustvarila obrambna črta. Središče teh otokov je Hanko.

Maribor, 21. novembra.

Eden izmed nasledkov, katere je rodilo brezobzirno sebično, breznačelno in često do ostudnosti oportunistično slovensko povojno strankarstvo, je politično atomiziranje inteligence, ki je izgubila sleherni čut za disciplino in avtoriteto. Morda ga ni naroda na svetu, katerega inteligenca bi bila manj pripravljena podrediti se načelom skupnega dela za narodne interese ter priznati komer koli izmed sebe pravico do vodstva, kakor je naša. Posebno pa velja to za progresivno inteligenco. Skoraj vsak slovenski izobraženec je zase prepričan, da gleda le on sam pravilno na sodobne probleme in da so nazorji vseh drugih njegovih tovarišev zgrešeni. V debati, v katero poseže deset slovenskih izobražencev, se pojavi deset različnih mnenj in vsak vztraja trdovratno pri svojem, ne da bi bil pripravljen komer koli popustiti ali mu priznati večjo avtoriteto.

Nasledek tega je, da je bila slovenska inteligenca že doslej potisnjena v stran v se je o njej celo ukoreninilo prepričanje, da se je odtujila od naroda, da je brezpomembna ali celo naravnost škodljiva. Mnogi slovenski politiki, ki so vzeli našo politiko in vodstvo naše politične usode v zakup, so si dovolili na njen naslov ponižujoče izjave, kakršnih izobraženstvo katerega koli drugega naroda ne bi nikoli tako tiho in mirno vtaknilo v žep. Toda priznati moramo, da je bilo tudi v teh izjavah le prečesto mnogo bridke resnice, kakor je na drugi strani tudi resnica, da naš povojni politični, predvsem strankarski razvoj ne bi bil nikoli mogel kreniti na tako zgrešena pota, kakor je krenil, ako bi bilo naše izobraženstvo sposobno vršiti tisto veliko poslanstvo v življenju naroda, kakor mu pripada, ali bi mu vsaj moralo pripadati. Kajti popolnoma zgrešeno je, ako kdo trdi ali misli, da obstaja in se normalno razvija kak narod lahko brez svoje, z njim povezane, z njim čuteče in delujoče inteligence.

To nam dokazuje mimo drugih še prav posebno zgodovina našega slovenskega naroda. Ta naš narod je bil nepomembna, amorfna masa vse tako dolgo, dokler ni dobil svoje lastne narodne inteligence. Iz naroda vzrasli, z narodom živeči in za narod delujoči izobraženci so bili tisti, ki so prebudili naše ljudstvo do narodne zavesti, ki so ustvarili temelje naši narodni kulturi in pripravili pota do ustvaritve narodne države. Tudi vsa politična gibanja so zasnovali oni, dali jim ideologijo in organizacijo ter jih vodili v boj za zmago. Kdor trdi nasprotno, je ali ignorant ali demagog. Sicer pa je bilo in je tako tudi pri vseh drugih narodih in vseh gibanjih. Toliko slavljenegega hrvatskega kmetijskega gibanja niso ustvarili niti ideološko niti organizatorično kmetje sami. Ustvarila sta ga izobraženca in intelektualca Anton in Štefan Radić, in tudi sedaj mu ne stojijo na čelu kmetje, ampak izobraženci dr. Maček, ing. Košutić, dr. Pernar itd. — Prav tako tudi socialistično gibanje ni izšlo iz vrst delavcev, ampak iz vrst intelektualcev Marxa, Engelsa, Lenina, Trockega, Stalina itd. Tudi Stalin, Molotov in drugi sedanji glavni voditelji sovjetske Rusije niso ne delavci ne kmetje, ampak izobraženci, intelektualci.

Izobraženec, inteligent, intelektualcem pripada tako v vsakem narodu in v vsakem gibanju veliko in odgovorno poslanstvo, ki ga pa morejo vršiti samo tedaj, kadar se teh svojih nalog zavedajo, kadar se ne umikajo v neaktivno pasivnost in ne razcepljajo v atomizirano množico absolutnih individualistov brez čuta za disciplino in avtoriteto. Narod brez svoje poslanstvo izvršujoče inteligence je brezposojno izročen na milost in nemilost spekulantom, demagogom in izkoriščevalcem konjunktura. Da se je to moglo zgoditi našemu slovenskemu narodu po vojni, je glavna — če ne celo edina — krivica naše slovenske inteligence. In dokler slovenska inteligenca ne bo zopet prevzela svoje naravne funkcije, se naše razmere ne bodo spremenile. Šele aktivni nastop disciplinirane slovenske progresivne inteligence bo vrgel z uzurpiranih vodilnih mest konjunkturiste, ki so v teh 20 letih samo taktizirali, s svojo breznačelnostjo prostituirali vso našo strankarsko in narodno politiko ter

Nemški poleti nad Anglijo in Francijo

Nemci zatrjujejo, da so njihova letala dosegla svoj cilj, Angliji pa dokazujejo, da so poleti dokazali, da Anglije iz zraka ni mogoče napasti

LONDON, 21. nov. Reuter. Nemška izvidniška letala so letela včeraj nad Anglijo in severno Francijo. Bomb niso metala. Pri izvidniškem poletu nad Orkney-skim otočjem je bilo neko nemško letalo obstreljeno. Ni znano, če se je rešilo.

LONDON, 21. nov. Ministrstvo za letalstvo javlja, da so opazili včeraj nad obalami Kenta več tujih letal. Malo zatem so se pojavila sovražna letala nad Sussexom in Londonom, kjer je stopila v akcijo domača obramba. Sovražnik ni metel bomb.

BERLIN, 21. nov. DNB. Nemška letala so nadaljevala svoje izvidniške polete nad Anglijo in Francijo. Kljub slabemu vremenu, viharnim vetrovom in močnim naličjem so bili uspešno zaključeni izvidniški ogledi Scapa Flowa, južne angleške obale, Kanala in Severnega morja. Letala, ki so bila šest do sedem ur v zraku, so prinesla s seboj dragocene podatke. V severni in južni Angliji so bili povsod alarmi, v okolici Londona so se angleška lovška letala med streljanjem protiletalskih topov zamenj trčila, da bi pregnala nemške opazovalce. Nemška letala so se vračala zelo visoko, topovi jih niso mogli doseči. Pri po-

letu nad severno Francijo ni bilo streljanja.

LONDON, 21. nov. Reuter. Današnji angleški listi objavljajo obširna poročila o včerajšnjih poletih nemških letal nad angleškim ozemljem. Listi pravijo, da so ti poleti dejansko pokazali, kako je nemogoče uspešno napasti Veliko Britanijo iz zraka. Ker je že od prej dokazano, da nemška mornarica ne more napasti Anglije z morja, je sedaj jasno, da mora Nemčija opustiti svoj načrt o »streljavni vojni« prot Angliji.

LONDON, 21. nov. Reuter. Deset nemških velikih bombnikov je izvršilo na Severnem morju napad na štiri angleške križarke. Nemška letala so vrgla na angleške bojne ladje okoli sto bomb, dočim so pričele križarke obstreljevati nemška letala s protiletalskimi topovi. Pri tem je bilo eno nemško letalo zadeto in se je najbrže potopilo v morju. Angleške križarke so ostale nepoškodovane.

LONDON, 21. nov. Reuter. Mornariško ministrstvo sporoča, da je včeraj popoldne skušala neka nemška eskadrilja v južnem delu Severnega morja z bombami napasti neki angleški rušilec, toda brez uspeha.

Sovjetska pogajanja z Japonsko

MOSKVA, 21. nov. Molotov in japonski poslanik sta se sporazumela za pogajanja med Rusijo in Japonsko, za katera bodo dobili delegati največja pooblaščenja. Razpravljali bodo o pomorskem prometu med Rusijo in Japonsko ter ruskimi in kitajskimi lukami. Sporazumeli so se za osnovni princip, po katerem bodo pogajanja dovedla k dokončni trgovinski pogodbi. Dan pogajanj še ni določen. Medtem pa bosta obe vladi preučili, kateri predmeti bi pri izmenjavi blaga prišli predvsem v poštev. Vsekakor hoče Rusija s povečanjem trgovin-

skih stikov z Japonsko razbremeniti Daljni vzhod za čim odločnejše akcije v Evropi. Uspehi te ruske politike je pa v glavnem odvisen od tega, kakšno stališče bo zavzela Moskva k položaju na Kitajskem.

MOSKVA, 21. nov. Havas. Diplomatski krogi ne vidijo v bližnjih trgovinskih pogajanjih med Rusijo in Japonsko praktičnih koristi. Sovjetska Rusija bi lahko nudila petrolej za bombaž in druge proizvode. Tudi ruski petrolej je že večino oddan za Nemčijo in Italijo.

Holandci sestrelili nemško letalo

AMSTERDAM, 21. nov. Nedcorr. Pri dvoboju nemškega in holandskega letala je bilo nemško letalo sestreljeno.

AMSTERDAM, 21. nov. Reuter. Ugotovljeno je, da je nemško letalo, ki je padlo blizu holandske meje, sestrelila holandska straža. Letalo je letelo tako nizko nad hišami, da so menili, da se bo zaletelo v zvonik. Krožilo je nekaj časa

nad mestom Rermundom in železniško postajo, nato pa izginilo proti jugu. Po neuradnem zatrdilu so obmejne straže pilota ubile. Letalo je padlo med Mugenbrekom in Manorhausom. Preden se je zrušilo, je zadelo s krilom ob drevo in se prelomilo. Letalo se je razbilo, pilot je obležal mrtev pod razvalinami.

Fritz Thyssen v emigraciji

CURIH, 21. nov. United Press. Znani nemški veleindustrialec Fritz Thyssen, ki je finančno pomagal narodnim socialistom, da so prišli na oblast, je napisal dopisniku agencije United Press pismo, v katerem pravi, da je moral zbežati iz Nemčije, ker je bil v opoziciji proti sedanji politiki. Fritz Thyssen je sedaj z ženo in otrokom v Locarnu.

Hohenzollernci niso v zvezi z atentatom

BERLIN, 21. nov. United Press. Princ Avgust Viljem, 52-letni sin bivšega cesarja, je z ogorčenjem zanimal, da bi cesarska rodbina imela kakšno zvezo z atentatom na Hitlerja. Princ, ki je general SS-čet, je dejal, da je njegov oče poslal Hitlerju čestitke.

NA FRONTI NIČ NOVEGA.

PARIZ, 21. nov. Sinočnje poročilo: »Malo patruljskega in artilerijskega ognja«.

ZA KONGRES NEUTRALCEV.

CARIGRAD, 21. nov. Stefani. List »Jeni Saba« predlaga, naj se skliče kongres nevtralnih držav, na katerem bi se izdelal mirovni statut. »Džumhurijet« priznava napore Rima za ravnovesje sil in mir na Balkanu.

nas pripeljali na sedanjo vsestransko obupno nizko raven.

To svoje poslanstvo pa bo mogla slovenska progresivna inteligenca zopet prevzeti šele tedaj, kadar se bo zavedela, da je treba v korist višjim narodnim interesom podrediti svojo subjektivnost disci-

Japonske čete v bližini Indokine

ČUNGKING, 21. nov. Reuter. Po poročilih s kitajskega bojišča so prednje čete Japoncev, ki so se izkrcali v Pakhoju, dosegle Tasijukoji, 80 milj od meje pokrajine Kvangsi. Prve japonske patrulje že ogražajo glavno cesto, ki veže Kvangsi s francosko Indokino. Boji se vodijo tudi v bližini Fangčenga in Činšava, kjer so Japonci izkrcali v petek 8000 mož.

IZJAVA OSKARJA STRAUSSA

PARIZ, 21. nov. Havas. Oskar Strauss, kralj dunajskega valčka, ki je pred nekaj tedni postal francoski državljani, je izjavil, da komponira pesmi za vojake, ki se borijo za Avstrijo.

Borza. Curih, 21. nov. Devize. Pariz 9.92½, London 17.52, New York 44½, Bruselj 73.12, Milano 22.50, Amsterdam 236.62½, Berlin 178.50, Stockholm 106.20, Oslo 101.20, Kopenhagen 86.05, Helsinki 8.80, Buenos Aires 104.

Mariborska vremenska napoved: Oblačno s snegom v presledkih ter vetrovno vreme. Obeta se izboljšanje vremena. Včeraj je bila najvišja temperatura 8.4, danes najnižja 1, opoldne 2.8.

plinirani objektivnosti, ali če hočete anarhični individualizem urejenemu demokratičnemu kolektivizmu ter znova prostovoljno priznati avtoriteto vodstva tega kolektiva. Dogodki, ki se jim bližamo, terjajo to od nas z vso neizprosno kategoričnostjo.

Domači zapiski

Dr. Maček v Nišu

Predsednik vlade Dragiša Cvetković praznuje v Nišu krstno slavo. V Niš je došel tudi podpredsednik vlade dr. Maček s hrvatskimi ministri. Župan je izdal na prebivalstvo proglas za čim lepi sprejem Hrvatov. Niš je v zastavi. Slave se je udeležil tudi dr. Korošec.

SDS v severni Dalmaciji

Senator Sava Kosanović je z odličniki SDS obšel kraje v severni Dalmaciji in imel več zborovani. Na konferenci v Šibeniku je dejal, da se je »v 20 letih edinobitno politika KDK pokazala konstruktivno. Če bi na volitvah 11. decembra ne glasovalo 600.000 Hrvatov za sporazum, bi tega ne bilo. Hrvatsvo in srbstvo se najlaže zedinita v kmetstvu. Kategorično moramo reči, da srbstvo v Jugoslaviji ni ogroženo. Srbi na Hrvatskem se pončutijo kakor doma in na svoji zemlji. Oni so uvaževan činitelji banovine Hrvatske.«

Načela prave demokracije

Demokracija je najdragocenejša kulturna, socialna in politična pridobitev človeštva. Zanj je človeški rod prejel potoke krvi. Demokracija pomeni suverenost ljudstva v najširšem pomenu. Ljudstvo je v njej nosilec vseh svobodnosti, lastnik vseh dobrin tega sveta. Demokracija zahteva najdoslednejšo zaščito socialno šibkih, borbo proti kapitalističnemu liberalizmu in političnim diktaturam. Demokracija je geslo pončutih in zatiranih. Sebični in pošteni borci za demokracijo so tedaj lahko le tisti, ki imajo socialno miselnost, razumevanje za potrebe teptanih. Demokracija je kot najplemenitejši in najčistejši izraz ljudske volje tudi najučinkovitejšo sredstvo za svetovni mir. (»Nova Pravda«.)

Slovanstvo in nova Evropa

Nam Slovencem v Nemčiji prihaja ob miselni revoluciji, ki jo doživlja nemški narod, dobro do zavesti, da smo večica slovenskega debla. Mi doživljamo nemškega soseda z vsako uro in nam zato naše slovenstvo prihaja tembolj in tem jasneje do zavesti. Ker se naša slovenska zavest drami prav v globinah našega mišljenja in čustvovanja, raste z njo tudi naša dobra vera v nepremagljivost slovenske narodnosti. Po silnem vzponu nemškega naroda se čutimo še bolj Slovence in Slované. V dno srca čutimo, da bo slovanstvo v najbližji bodočnosti v še večji meri kot doslej prispevalo svoj delež k evropski kulturi. Po svoji zgodovini in usodi je naravnost poklicano, da iz bogate duhovnosti slovanstva, ki s svojo širokogrudnostjo in lahkoto zajame vso Evropo, pritiče naloga, da zajamči tudi narodnost malih, številčno šibkih ljudstev. Koroški Slovenci smo vejica na južnoslovenskem deblu. S svojo trdno vero v novo Evropo pa jo hočemo graditi tudi v bodoče, piše »Koroški Slovenci«.

Demisija župana v Rušah

Na zadnji občinski seji je demisional dosedanji župan v Rušah, g. Josip Jurše, bivši predsednik krajevnega organizacije JRZ, na katere listi je bil tudi izvoljen.

Kaznovani zagrebški demonstranti

Pri zadnjih frankovskih demonstracijah na zagrebški univerzi je bilo aretiranih mnogo studentov. Po preiskavi so nekatere pustili domov, večina akademikov je pa prejela kazni po 10 dni zaporu, mnogi še dve leti izгона iz Zagreba. V prihodnje bodo oblasti z rovarji ostreje postopale.

Zbiranje radikalov

Na radikalskem zboru v Rumi je bivši minister Ante Radojević dejal, da so radikalni razcepljeni na devet frakcij. Treba jih je ponovno zediniti v eno stranko. Boža Maksimović, Dimitrije Ljotić in Hodžera se lahko vrnejo v stranko, če to žele.

Novice

Problemi elektrifikacije podeželja

Današnje stanje elektrifikacije v naših agrarnih predelih nam v mnogem nazorno prikazuje velik prepad, ki zeva med našo vasjo in napredkom tehnike. Razlika med vasjo in mesti je tudi tukaj podobna oni legendarni razliki med pastorko in ljubljeno hčerko. Pa naša vas ne zaostaja v tem pogledu samo za mesti. Zaostaja tudi za vami drugih, naprednejših delov in tudi za vami naše bližnje sosesčine. Res je, da smo v Sloveniji v pogledu elektrifikacije na prvem mestu v državi. Toda to nas ne sme omamiti. Naš pogled mora biti usmerjen k naprednejšim deželam. Kakor v mnogih drugih pogledih našega udejstvovanja, tudi tu ne smemo počakati, da nas zaostalejši dohitijo ter se to lažiti, da nas doslej še niso. To ne samo ne bi odgovarjalo nalogam, ki nam jih postavlja naše narodno gospodarstvo, temveč bi imelo gotovo za posledico, da bi kmalu tudi za tem zaostali. Saj vidimo, da je posebno v novih razmerah v banovini Hrvaški tudi v tem pogledu na poti važna izprememba. Hrvatje so spoznali pomen elektrifikacije za napredek svojega naroda. Skušajo jo pa tudi izvesti v skladu z interesi širših plasti.

Isto vprašanje si moramo zastaviti tudi Slovenci. Tudi mi moramo stopnjevati elektrifikacijo Slovenije in to ne samo v posameznih industrijskih središčih temveč tudi na zanemarjenem podeželju. Samo po sebi razumljivo je, da je elektrifikacija industriji večjih središč itd. nujna. Tudi napredovati mora kot to zahteva tehnični napredek. Vendar pa mora biti tudi dobrin deležen tudi malo podeželni človek, ki danes žge drag, s težko močno obremenjen petrolej, ki je povrh še precej slabe kvalitete. V mnogih slučajih pa ne more zga- ti niti tega. Takrat, ko srečnejši od njega berejo in duševno napredujejo, je on zagrnjen v temo, prepuščen samemu sebi in brez vsake možnosti kakršne koli koristne zaposlitve. Zato zahteva tudi vprašanje duševnega napredka našega podeželskega ljudstva, da se dosedanja praksa slovenske elektrifikacije izpremeni in to celo v bistvenem pogledu.

Dosedanji napredek elektrifikacije je temeljil izključno na vprašanju rentabilnosti. Samo tam, kjer je bil iz- gled za skorajšnji dobiček, se je in- vestiral kapital. Nekoliko širokogrud- nejše je bilo reševanje tega vprašanja na področju kranjske deželne elek- trarne, ki je pod vplivom banovine. Čeprav je danes elektrificiranih okrog 40 odst. vseh slovenskih občin, se v čisto agrarnih predelih slovenskega vzhoda in severovzhoda stanje nika- mor ne premakne. Tako ima na pr. Prekmurje s 100.000 prebivalci elektri- ficiranih le par večjih krajev ter le to samo vas! Tudi tam v podeželju, kjer je že tok napeljan ga kmetje ne uporabljajo v večji meri. Naše vasi niso danes ekonomsko tako razvite, da bi bila njihova elektrifikacija ren- tabilna radi mehanizacije kmečkih obratov. Preveč cenene so zato od- vrne delovne sile po naših vaseh! Ker pa danes že tudi splošno prevladuje mnenje, da je njihova elektrifikacija kljub temu potrebna in koristna, bo treba rešiti vprašanje tudi na podlagi navedene nerentabilnosti, ki bi pa pripeljala do ene izmed najrentabilnej- ših naprav v korist celokupnega slov. narodnega gospodarstva. Priskočiti bo treba na pomoč z javnimi sredstvi. Na korist splošnosti bo treba gledati in ne na koristi proizvajalcev toka. Tudi v tem vprašanju bi morale pre- najeti že ono naziranje, ki je pri- padalo do sedanjega načina uporabe električne energije. Električna danes ni nič manj važna kot železnice! V Sloveniji, ki bo po novih spremembah nujno mo- rala misliti na popolno reorganizacijo vsega narodnega gospodarstva ter preusmeritev zgolj le s stališča lastnih potreb in zahtev, bo treba rešiti tudi vprašanje za tako delo

bi mogle biti tudi KDE. Sprememba ni mogoča naenkrat. Potrebno bi pa bilo, da bi se tudi ta cilj zasledoval vztrajno ter po dalekosežnem načrtu, po katerem bi bila končno priključena tudi zadnja kmečka hiša na električno omrežje. Takoj na začetku pa bi bilo treba odstraniti predvsem neumestne ovire, ki hromijo napredek slovenske elektrifikacije. V prvi vrsti je tako zlo trošarina na električni tok in žarnice, ki bo morala biti odpravljena, vsaj za malega odjemalca. Dokler pa je slovenski kmet prisiljen žgati slabo petrolejko ali radi dragega petroleja mora predsediti zimske večere v temi, pa je treba odpraviti tudi to po- sredno davščino. Po obeh navedenih davščinah pa smo prizadeji tudi Slo- venci kot celota, ker pomenita za nas eno izmed onih kulturnih davščin, ki so pomenile vedno naš preveč da- jatev z ozirom na druge pokrajine na- še države.

Iz Slovenskih gor

Tombola. Gasilska četa pri Sv. Ani v Slov. gor. priredi v nedeljo 26. nov. po- polodne veliko tombolo s krasnimi dobit- ki. To bo zadnja tombola ob naši meji.

Živahna lovka sezona. Letošnji lovski plen je zelo obilen. Sedanji lovski zakon ni v skladu s kmetjskimi koristmi, ker se

Cene živine spet padle

Radi izrednih razmer je že od meseca oktobra t. l. nastopil zastoj v kmečki tr- govini. S tem so bili najhuje prizadeti kmetje- živinorejci, ki so imeli mnogo svoje živine zaradi pomanjkanja potre- bne krme za zimo, na prodaj. Mnogi so bili primorani prodati svoje živinčce po skrajno nizki ceni ako so ga hoteli sploh spraviti v denar. Razmere pa so se v zadnjem tednu toliko znormalizirale, da je bil zopet omogočen izvoz naše goveje živine v nekatere klirinške države. S tem so bile dosežene zopet povoljne ce- ne.

o Novi komandant topništva dravske divizije v Ljubljani brigadni general Fer- do Janež je te dni prevzel svoje pose.

o 100.000 din je brzojavno nakazalo mi- nistrstvo za socialno politiko in narodno zdravje ljubljanski umobolnici, ki je bila v nevzdržnem položaju. Zaradi pomanjkanja živil bi bila morala uprava poslati domov vse bolnike in bolniško osebje.

o Draginja narašča. Tudi na Prager- skem in okolici so se cene dvignile. Vse je dražje, delavstvo je po večini preko zime brez dela, a plače uslužbencev so ostale neizpremenjene.

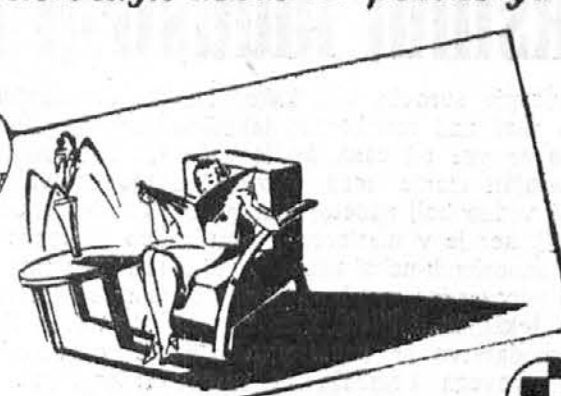
o Na Dravskem polju je gorelo. Pri Sv. Kungoti na Dravskem polju je zgorelo go- spodarsko poslopje posestnika Ivana Zum- ra. Ogenj se je razširil tudi na sosednjo hi- šo posestnika Lovrenca Kiseljaka. Požar je napravil okoli 60.000 din škode.

o Krompirja ni! Posestnikom na Drav- skem polju primanjkuje krompirja. Trgov- ci nudijo letos znatne cene, vendar pa ga ne morejo dobiti. Trgovina krompirja je ta čas mrtva in z njo pragerska nakladalna rampa, ki je bila druga leta v tem mesecu vselej živahna.

Ležišča „črnega diamanta“ v celjski okolici

Že v predvojni letih je družba »Bo- hemia« kopala premog v Pečovniku pri Celju. Takratni premogovnik se je na- hajal v bližini gostilne Krašovec. Premog je bil izvrstne kakovosti in so ta- krat domala z njim zalagali celo mesto Celje in bližnji celjski okoliš. V takrat- ne rove pa je vdrla voda in so kopanje premoga nekako pred vojno opustili. Po vojni so se poskušali kopanja severno od prejšnjega rova nadaljevati, uspeha pa ni bilo, ker je bilo vedno premalo de- narja na razpolago, dokler se ni nova družba »Bohemia« lotila dela z vsi in- tenzivnostjo. Za raziskovanje se je mno- go investiralo, dokler se ni končno poka- zal uspeh. Prva leta je bila stvar kri- tična. Premog je bil slab. Čim globlje pa se je kopalo, tem boljši je bil premog. Kvaliteta premoga je zdaj izborna in dosega kalorično vrednost pri kosovcu 6000 do 6500 kalorij.

Krypton Čuva oči in zdravje, ustvarja dobro razpoloženje

TUNGSRAM Krypton

pokončuje divjačina samo takrat, ko je omogočena prodaja koz, dočim so lisica, zajec in fazan, ki povzročajo našemu kmetu največjo škodo pri poljskih pridel- kih in kokoših izven lovske sezone za- ščiteni. Po zakonu pa je dovoljeno po- bijanje domačih mačk in psov, ki preko- račijo večjo razdaljo od domov. Ker se te določbe ponekod izvajajo v splošno kmetjsko škodo, je potrebno, da oblast ta zakon, ki ni v skladu z ljudskimi korist- mi, spremeni.

Celje

c Mestno poglavarstvo razpisuje dobavo pisalnega stroja. Ponudbe je vložiti do 26. t. m.

c Umrla je v javni bolnišnici 2letna hčerka posestnika iz Rog. Slatine Dra- gica Jutriša.

c Konji so se splašili 22letnemu pose- stnikovemu sinu Ivanu Runovcu iz Trno- velj. Peljal se je z Vojnika, med potjo je srečal avto, ki je povzročil splaše- nje konj. Runovec je padel z voza, kolo je šlo preko njega in mu zlomilo levo nogo v gležnju.

c Nesrečen padec. 34letni inkasant Mar- tin Zupanc iz St. Jurija pri Celju je padel na teharskem klanecu s kolesa in se težko poškodoval po glavi in rokah.

c Roko si je zlomila v komolcu pri padcu 73letna dnarica Neža Francetova iz Loke pri Zidanem mostu.

c Mestno gledališče. Jutri ob 20. upri- zorijo člani mariborskega Narodnega ghe- dališča veseloigro v šestih slikah, »Ne- opravičena ura«. Režira Jože Kovič. Pred- stava je za abonma.

c Ljudsko vsučilišče. Sinoči je pre- daval prof. dr. Fran Zgeč o temi »Nekaj problemov izvenšolske vzgoje«. Njegova iz- vajanja so bila vseskozi zanimiva in po- učna. Danes ob 20. predava prof. Anica Černejeva o temi »Kako vzgajamo deklice za življenje?«

c Dva vloma sta bila izvršena v eni zadnjih noči na Hribu sv. Jožefa. Vlo- mili so pri posestniku Matiji Zupanciču in ukradli več obleke v vrednosti okoli 2500 din in v stanovanje trgovskega sluga Antona Božičnika. Slednjemu so odnesli raznega blaga za okrog 600 dinarjev. Na Hrib sv. Jožefa bi bilo nujno potrebno do- deliti stalnega stražnika vsaj v nočnem času, ker so se začeli v tem okolišju za- dne čase dogajati pogosti vlomi. Stražnik pa je tam bolj redka prikazen, zato imajo vlomilci lahko delo.

Občinske ceste ob severni meji

Že večkrat smo opozarjali na neznos- no stanje obmejnih občinskih cest, ki morajo nadomeščati v veliki meri slabe banovinske ceste. Poudarjali smo po- trebo po sistematični strokovni izvedbi skupnih kulukov, da bi se na ta način omogočilo resnično izboljšanje razdra- panih cest. Stanje cest pa je ostalo ne- izpremenjeno in še slabše kot prej. V neki občini so opravljali redni letni ku-

luk šele jeseni pred nastopom deževja. Lahko si mislimo, v kakšnem stanju se nahajajo sedaj te ceste. Potrebno bi bilo, da uvede banovina pri reševanju pro- blema vzdrževanja občinskih cest ob naši meji potrebno nadzorstvo in s pod- porami omogoči izboljšanje sedanjega stanja, ki ni samo v gospodarsko škodo našega kmeta, ampak tudi naša narod- na sramota.

Rudnik se zelo hitro razvija, znak, da gre stvar svojo pravo pot. Ker se na- haja sloj v večji globini, se je napravil upadnik (poševni hodnik), t. zv. Marljn upadnik. Začelo se je odkopavati desno in levo. Po izčrpanju se je napravil novi upadnik s slepim jaškom. Rudnik je da- nes odprt z upadnikom in slepim jaškom. Sedaj se odkopava na drugem horizontu, da se osigura še večje množine premo- ga. Pred pol leta se je pričelo z delom novega jaška, s katerim se misli od- preti rudnik v še večjo globino, nekako okrog 170 m. Jama je razdeljena na za- padno in vzhodno polje. Odkopava se deloma ročno, deloma z odkopnimi klad- divi. Pogonsko sredstvo je stisnjeni zrak. Za pogon služi falska elektrika. Za re- zervo pa ima rudnik tudi lastno loko- mobilno z 80 do 120 konjskimi silami. Za črpanje vode služijo 1000-litrške črpalke. Jame se zračijo umetno z ventilatorjem. Premog se na delovišču po drčah spusti

na izvozni horizont, tam se natovori v vozičke, vozači pa ga odpeljujejo na slepi jašek, z dvigalom se pa dvigne na se- paracijo.

Zunanji obrat ima suho separacijo, kjer se premog izbira. Premogovnik ima me- hanične delavnice, kovačnice, električne delavnice, tesarnice in mizarnece. Na obratu so tudi potrebne pisarne, Ureje- na je tudi lastna sanitetna postaja za pr- vo pomoč pri nezgodah. Za umetno di- hanje so pripravljeni tudi Drögerjevi aparati. Deponijski prostori lahko sprej- mejo 20 vagonov premoga.

Rudnik zaposluje 225 delavcev, od teh je 150 rudarjev, drugi so pomočniki, vo- zači, profesionisti in zunanji delavci. Ženske so zaposlene kot zbiralke na se- paraciji. Delavstvo je po veliki večini iz celjske okolice, neposredno iz okoliša rudnika. Rudnik je danes tako zaposlen, da komaj zmaguje naročila. M. Cetina.

Maribor

Tekstilni industriji ne bo manjkalo bombaža

Pomanjkanje surovin visi kakor Damoklejev meč nad mariborsko tekstilno industrijo že vse od časa, ko je začelo postajati stanje med evropskimi državami vedno bolj napeto; čuti pa se to tembolj, ker je v mariborski tekstilni industriji zaposlenih nekaj tisočev ljudi iz mesta in neposredne mariborske okolice. Za našo tekstilno industrijo in za vse naše gospodarstvo je pač najvažnejše nabava surovega bombaža in surove volne, dočim predivo ne igra tako veliko vlogo, ker se ga pridela dovolj doma.

Da se čim pravilneje reši vprašanje oskrbe naše tekstilne industrije s surovinami, je ministrstvo za trgovino in industrijo sklicalo v Beograd konferenco, na kateri se je razpravljalo o vprašanju uvažanja tekstilnih surovin. Zborovanja so se udeležili zastopniki tekstilne industrije iz vse države. Kakor ministrstvo za trgovino, tako je tudi Narodna banka z izčrpnimi referati prikazala navzočim zastopnikom tekstilne industrije, da se je stanje za dobavo potrebnih surovin za našo tekstilno industrijo močno izboljšalo. Tudi devizna situacija za nabavo surovin je povoljna, doseženo je celo zvišanje določene uvozne kvote.

Tekstilne surovine se bodo nabavljale

iz dosedanjih virov, kjer se pa od dosedanjih tržišč teh surovin ne bo dobilo, se bodo iskala nova tržišča. Bombaž bomo dobivali iz Amerike, Egipta, Indije, Turčije, Iraka, Irana in Kavkaza. Doba vo bombaža iz teh pokrajin otežkočata na eni strani prevoz, ki ga ovira blokada, na drugi strani pa pomanjkanje potrebnih deviz. Kar se tiče vprašanja deviz, je zadeva od strani naše države ugodno rešena, pač pa se bodo storili potrebni koraki pri angleških odločujočih faktorjih zaradi omiljenja blokade, saj rabimo surovine izključno za našo tekstilno industrijo in za naše potrebe. Iz vsega zborovanja je bilo razvidno tako od strani vlade kakor navzočih industrijev, da je v državi trenutno dovolj surovin, da se jih lahko vedno dovoljno količino nabavi.

Tako je zborovanje pokazalo, da je zaradi potrebnih ukrepov, ki so se iznesli, omogočena zadostna dobava surovin za tekstilno industrijo in da je zaradi tega upati, da se bo lahko ta veja našega gospodarstva normalno razvijala.

Največ bombaža bomo vsekakor uvozili iz Turčije, s katero bomo zamenjali za njen bombaž naše industrijske izdelke. Ker je Turčija v indirektnem sporu z Nemčijo, bomo lahko mi pošiljali v Turčijo gotove proizvode, ki jih je prej pošiljala v Turčijo Nemčija. Stavljeno je že seznan vseh onih predmetov, za katere bo naša država zahtevala neomejen izvoz v Turčijo. Upati je, da bo potreben sporazum kmalu dosežen.

Prvo zaklonišče pred zračnimi napadi

V času mrzlih varnostnih ukrepov in priprav skrbi tudi Maribor za varnost pred morebitnimi zračnimi napadi. Poročali smo že, da si je v Studenci zgradila zaklonišče neki zasebnik, sedaj pa imamo prvo zaklonišče pred bombnimi napadi tudi v mestu. Železniška uprava je zgradila za svoje uslužbence veliko

zaklonišče na vrtu na glavnem kolodvoru. Izkopan je velik rov v zemljo. Pokrit je s tramovi, nato pa prekrit z zemljo. Zaklonišče daje varno zavetje pred bombnimi napadi, ni pa varno pred plinskimi. Zato bi bile potrebne za popolno varnost še plinske maske.

Ponovni apel obrtništva

Kaznilniško obrtniško delo je že star problem, ki tare mariborsko in okoliško obrtništvo. Skoraj dnevno srečujemo v mestu kaznjence, ki vozijo novo pohištvo in razne druge obrtniške izdelke, legalni obrtniki pa ždijo v svojih praznih delavnicah. Naši obrtniki so že na vseh krajih prosili za pomoč, povsod so obrazilili, da bo obrtniško delo v mariborski kaznilnici uničilo obubožanega obmejnega obrtnika, vendar je ostalo vse brez uspeha. Ostalo je samo pri obljubah. Kaznjenci še kar naprej izvršujejo naročila in vozijo obrtniške izdelke po mariborskih ulicah.

Mariborski obrtniki so že statistično dokazali položaj obmejnega obrtnika. Vsakomesečna mestna statistika o obrtnem gibanju je porazna. Mnogim obrtnikom groze deložacije, ruhez, propad, ker ni naročil. Šušmarji odjedajo obrtnikom že itak skromni zaslužek. K temu se pridruži še industrializacija obrtniškega dela v kaznilnici. Pomisliti je treba, da je obrtništvo važna panoga obmejnega narodnega gospodarstva. Obubožan obrtnik ne bo nikoli neomajen narodni bорец,

kar je doslej še vedno bil. Zato je treba obrtniku že iz narodno-obrambnih razlogov pomagati. Davčni sistem je takšen, da pač ne upošteva težkoč obrtniškega stanu. Država terjaja od njega kar ji gre, zato pa je treba dati tudi obrtniku možnost zaslužka. Pa ne samo možnost zaslužka, dati mu je treba tudi možnost čim večjega razvoja in razmaha.

Oblasti, ki odločajo o kaznilniškem delu, naj priskrbe obmejnemu obrtniku najlepšo božičnico: omejijo naj delo v mariborski kaznilnici, s čimer bo dobil večjo možnost dela in zaslužka. Saj obrtnik odobrava, da uporabljajo kaznjenci čas koristno, vendar pa naj ne bo njihovo delo v škodo obrtniku. Koliko bolj koristno bi bilo, če bi kaznjenci pomagali popravljati naše ceste, ki so v tako slabem stanju, ali pa če bi se njihovo obrtniško delo omejilo zgolj na potrebe države in državnih ustanov. Položaj obmejnega obrtništva je v veliki meri odvisen od rešitve opisanega problema, ki mu je treba posvetiti več pozornosti kakor doslej. -ig.

TOVARNE BODO GRADILE ZAKLONISČA

Nedavno so dobile mariborske tovarne preko okrajnih načelstev navodila za predpisano gradnjo zaklonišč pred napadi iz zraka. V soboto je bil komisijki ogled pri Splošni stavbeni družbi na Tezmem, včeraj pri tovarni »Utensilia«, te dni pa bo še pri tovarni »Kovina« na Tezmem. Po komisijškem ogledu bodo zgradili velika zaklonišča za delavstvo.

OKOLIŠKI UPKOJENCI ZA DRUGI DRAGINJSKI RAZRED

Te dni so imeli okoliški državni upokojenci več zborovanj, na katerih so razpravljali o borbi za dosego prejemkov po drugem draginjskem razredu. Pretekli teden sta bila sestanka upokojencev na Pobrežju in na Tezmem. Na obeh zborovanjih, ki sta bili dobro obiskani so upokojencem obrazložili dosedanje uspehe borbe za dosego drugega draginjskega razreda in jim dali navodila, ki smo jih te dni objavili.

»TAM NA GORAH«

Iz naslov opereti, ki jo bodo v kratkem igrali na studenškem sokolskem odru. Opereta je novejša delo znanega češkega skladatelja Edvarda Ingriša, ki je dal društvu dovoljenje da prevede njegovo delo, ki je bilo igrano z velikim uspehom v Pragi, na slovensko in ga uprizori na svojem odru. Uverjeni smo, da bo s to uprizoritvijo dramska družina studenškega Sokola ponovno potrdila sloves, ki

ga uživa in dokazala, da zmora tudi težja dela, kakor je opereta »Tam na gorah«.

TEZAK POLOŽAJ RUDARJEV V MAJŠPERGU

Rudnik v Majšpergu je v polnem obratu. Ima zaposlenih precej rudarjev, ki so pa plačani zelo slabo. Lastnik rudnika je g. Maiš. Dolge ure mora rudar pretrpeti v jami, da zasluži borihi 18 din. Zato bi bilo vsekakor potrebno, da bi se rudarjem, ki so zaposleni v tem rudniku, zvišala plača vsaj na 24 din.

m Lep jubilej. Te dni sta obhajala srebrno poroko mariborski kavarar in zborniški svetnik g. Josip Serec in njegova soproga gospa Marija.

m Premiščen je od okrajnega sodišča v Mariboru kancelist Andrej Gros k sodišču v Žužemberku.

m Večji transporti sezonskih delavcev se bodo od danes naprej vračali iz Nemčije skozi Maribor v domovino.

m Bučno olje se je podražilo od 12 na 15 din pri litru. Mariborske gospodinjice so to javile odboru za pobijanje draginje.

m Ljudska univerza v Mariboru. V petek bo predaval znani slovenski zgodovinar dr. Ljudmil Hauptmann, univerzitetni profesor v Zagrebu, o temi »Revolucija in militarizem«.

m Na studenški Ljudski univerzi predava v četrti zvečer ob 7. uri urednik »Edinosti« Jaroslav Dolan o umetnosti in ljudstvu. Predavanje bodo spremljale slike.

m Naši ribiči in lastniki postrvnih potočkov se počasi pripravljajo za pomladansko vlaganje postrvnega zaroda v posamezne potoke. Kakor znano, so lastniki postrvnih potočkov v smislu ribarskega zakona obvezani vlagati vsako leto potoke odgovarjajoče število mladih postrvi. Maribor-

ske ribarsko društvo bo že v prihodnjih dneh naročilo primerno količino postrvnihi iker in je radi tega priporočati, da javijo lastniki postrvnih potočkov Ribarskemu društvu čimprej, koliko mladic bodo rabili za pomladansko vlaganje. Ribarsko društvo se bo pri razdeljevanju postrvnega zaroda oziralo prvenstveno na one ribiče, ki bodo pravočasno oddali svoja naročila.

m Tujskoprometno in olupševalno društvo v Mariboru ima v torek, 28. t. m., ob 19.30 pri »Orlu« redni občni zbor, na katerem bodo med drugim razpravljali tudi o novem delovnem programu.

m Pobrežje. Danes zvečer ob pol 8. predava v pobreški kino dvorani g. prof. Modic o obrambi pred plinskimi napadi. Predavanje bodo spremljale skioptične slike.

m Podporno društvo za revne učence na drž. real. gimnaziji v Mariboru ima v ponedeljek 27. t. m., ob 17. uri redni občni zbor v zavodski zbornici.

m Sleparski mešetar. Posestnik Janez Ješovnik od Sv. Benedikta v Slov. gor. je imel veliko smolo. Nekemu mešetaru, ki je prišel iz Maribora, je prodal za 10.000 din jabolčnika in sodov. Mešetar je izginil, denarja pa ni bilo od nikoder.

m Velika bakrena orla so pričeli odstranjevati s sodnega poslopja v Mariboru. Ostanke nekdanje Avstrije bodo prodali kot stari baker.

m Na državnem mostu je ponoči veter zbil električno svetilko ter jo razbil.

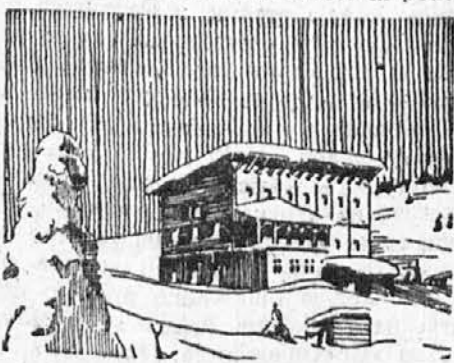
m Žebelj so potegnili iz pljuč v mariborski bolnišnici 11 mesečnemu železničarjevemu sinčku Alojzu Kastelčiču. Otrok je pogoltnil 6 cm dolg in skrivljen žebelj, ki se je zaril v pljuča. Operacija je uspešla in bo otrok okrevljal.

m Kakor vsako leto, tako tudi letos priredi Sokol Maribor-matica, dne 30. novembra v Sokolskem domu telovadno akademijo, na kateri bodo sodelovali vsi oddelki.

m V proslavo državnega praznika Zedinjenja priredi Sokol Maribor-matica dne 1. decembra v Sokolskem domu Slavnostni ples.

Okrog oglov piha, po poljih mete...

Ponoči je začelo briti okrog hišnih vogalov, v prvih jutranjih urah pa so začele naletavati prve snežinke, ki bodo, kakor vse kaže, zamele mesto in pokra-

jino, saj je tokrat podlaga za sneg dobra, da boljša biti ne more.

Zima in naletavajoči sneg pa prinašata v mesto svojo zgočo problematiko, ki je to leto, ko so se začele z naraščajočim mrazom dvigati cene, tembolj pekoča. V mrzli dobi porabi človeško telo več toplote, zato rabi več hrane; prav te najosnovnejše življenjske potrebščine

Mariborski šahisti!

Danes zvečer ob pol 20. uri bo v dvorani SK Železničarja na Stadionu na Tržaški cesti velik brzoturnir, ki se ga udeleži tudi predsednik Slovenske šahovske zveze g. Ciril Vidmar. Udeležite se turnirja v čim večjem številu, prinesite s seboj tudi šahovnice!

* Je sveže ali ni sveže? Če jajce gledate proti soncu ali stehate, ne boste odkrili tajnosti. Vsebine boste spoznali šele, ko ga ubijete. Tudi žarnica skriva tajnost, dolder ne gori. Ko jo prižgete, šele veste, če je dobra. Če je Tungsram Krypton žarnica, boste takoj opazili snežnobelo svetlobo. Plin Krypton, s katerim so žarnice polnjene, daje izredno dobro razsvetljavo in omogoča ekonomično porabo toka. Tungsram Krypton žarnica daje svetlobo, ki čuva oči in zdravje ter ustvarja dobro razpoloženje.

m Nočna lekarniška služba. Od 18. do vključno 24. t. m.: Lekarna pri Zamoru, Gosposka ulica 12, tel. 28-12; lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova cesta 33, tel. 22-13.

Kino

* Esplanade kino. »Daddy«, najnovejši film z Shirley Temple v naravnih slikah. Film veselja in čarobno lepega baleta.

* Grajski kino. Danes »Clovek zver« Prekrasen francoski film. Jean Gabin, Simonne Simon. Za mladino izpod 16 let prepovedano. Radi ogromnega obiska kupite vstopnice v predprodaji.

* Kino Union. Do vključno petka »Angel« prvovrstna filmska pripoved o razočarani ženi in posledicah takega zakona. Marlene Dietrich, Herbert Marshall.

Mariborsko gledališče

Torek, 21., ob 20.: Hinavci. Red A.
Sreda, 22. Zaprti. (Gostovanje v Celju)
Četrtek, 23., ob 20.: Neopravičena ura. Red B.

Radio

Sreda, 22. novembra
Ljubljana: 7. Jutranji pozdrav: 7.15 in 12 Plošče; 13.02 Slagerje in pesmi poje g. M. Jelačin; 18. Mlad. ura; 19.20 Pomen lesa za slove. gospodarstvo; 19.50 Fotografiranje v naravnih barvah; 20. Orgelski koncert; 20.45 Plošče; 21.15 Pesnice pojeta Ježek in Ježek; 22.15 Tamburaški orkester. — Beograd: 21.30 »Hrvatski pisatelji« — Beograd: 14. Ruske romance; 18.35 Klavirski koncert. — Sofija: 20. Večerni vokalni koncert. — 20.30 Instrumentalni koncert. — Praga: karešta: 21.50 Thomasova opera »Oper Faust«; 18. Ciganska glasha. — Praga: Leharjeva opereta »Zemlja smehljaja«. — Ankara: 19.10 Veliki koncert. — Rim: 21. Simfonični koncert.

Iz Ruš

Sokol. 2. dec. ob 20. bo velika telovadna akademija v dvorani Sokolskega doma v počastitev dneva Zedinjenja. Akademija bo tudi letos v vsakem oziru na višku.

Gledališki odsek pripravlja dramo »Izdaja pri Novari«, ki jo režira g. Jan-ko Friček.

Na občinski seji je bilo sklenjeno, da se razpiše mesto tajnika. Odklonila se je prošnja orožniškega komandira g. Šebenika, da bi se orožniška postaja nastanila v občinski hiši.

Banska uprava je na prošnjo občinskega odbora, katerega je zastopal g. Anton Stanc, uvedla preiskavo o poslovanju bivšega tajnika g. J. Herga, da se ugotovi višina poneverjenega denarja.

Zanimivosti

Kako je v prestolnici Nemčije

Z izjemo izrednih ukrepov teče življenje v Berlinu v polnem obsegu dalje

Berlin, sredi novembra. Vóino je čutiti na vsakem koraku. Mr. tilo vlada po ulicah in trgih, le pešci takajo po pločnikih, med njimi izredno veliko vojakov. Koni, ki je v zadnjih desetletjih skoraj povsem izginil z ulic vlemest, je nenadoma dobil spet veljavo. Avtomobili, ki so v prometu, so modela 1924 ali 1925, visoko dvignjeni od tal. Policist na križišču — zloglasni Schupo v beli halji, je bolj podoben frižeru ali bolniškemu strežniku, kakor strogenemu očesu postave. Pešci prečkajo ulico, kjer se komu zljubi; nevarnosti za življenje itak ni, ker častitljiva reaktivirana vozila kljub hudemu ropotu razvijajo le prav skromno hitrost. Taksiji so redki. Večina avtobusnih linij je uklinjena, pač pa je ostal neokrnjen promet s cestno železnico. Tu ni treba bencina.

Sprehajam se po Unter den Linden, ki so kakor izumrle. Pred neko izložbo nedaleč od slavaloka stoji gruča ljudi. In turist, sovjetski Putnik vabi na ekskurzije v Moskvo in Leningrad, a obenem razstavlja slike zgradb, trgov in ulic obih mest. Preko ceste, na strehi hotela Adlon vihra rdeča zastava s srpom in kladivom. Mimoidoči jo pozorno motre, je pač novost.

Ljudje so molčeči, toda prijazni in gre do tujcu na roko. Na ulicah se vrste le-paki z navedili, kako ravnati ob letalskih napadih. Na zidovih kažejo ogromne, daleč vidne puščice smer proti najbližjim javnim zakloniščem. Napisi na postajah in drugod opominjajo državljane, da pazijo na svoje besede, ker tudi govornik, poslušaj.

Stoletja se je človeštvo borilo proti temi, jo preganjalo in končno po zaslugi strokega razmaha elektrifikacije vsaj iz velikih naselij tudi pregnalo. Ko mi je pred nedavnim nekdo pisal iz Pariza, da prestolnica francoske republike ni več mesto luči, sem se nejeverno nasmehnil. A na Dunaju že sem spoznal, kaj pomeni beseda zatemnitov. Ko se tako v večer-uh sprehajam po starem cesarskem mestu, nenadoma ugasnejo vse luči. Bil sem kakor slepec dokler ni spet bilo svetlo. V Berlinu vlada ponoči pošastna tema povsod, posebno kadar je oblačno. Vsa okna morajo biti zastarta. Ljudje tipajo pred seboj, in ko človek, zlasti tuje, enkrat zaide, mu je težko najti pravo pot. Ko sem se zadnjič zgubil, sem imel srečo. Oseba, ki sem jo prav ponižno po-baral za svet, kako priti do doma, je slu-čajno stanovala v isti hiši kot jaz in me varno pripeljala k zaskrbljeni gospodinj. Bog Kranjca ne zapusti. Naslednjega jutra sem dognal, da je najboljša, če bom

odslej štel kandelabre: od enega konca ulice do drugega.

Vozila imajo neznatne lučke, ki svetijo le navzdol. Svetilke v tramvajih so tako zasenčene, da človek sopotnika ne bi spoznal. Le paglavcem je tema dobrodošla. V zgodnjih večernih urah se lovijo po ulicah. Zaljubljenec seveda tako stanje tudi ne more napak hoditi. Ali kaj, ko so fantje pri vojaki.

Zgodi se, da se človek v temi kam za-dene. Če naleti na pravo mesto, na primer v naročje brhke mlade Berlinčanke, se da to še prenesti, toda če pade v kremplje stare godrnjavke ali v kak kan-delaber, je stvar že drugačna. Da se

izognejo takim neljubim trkom, nosijo ljudje na plaščih fosforne figure, psičke, slončke, mucke in slično živač, kar pro-dajajo po trgovinah pod imenom Leucht-schmuck. Resni pruski gospodje imajo le svetleče se čisto preproste kolobarje.

Zastri vhodi v razne lokale imajo ne-kaj skrivnostnega. Le droben, barvast, od znotraj slabotno razsvetljen napis Ca-fé, Tanz, kliče in vabi, nekje pa pritajena glasba. Vse to me močno spominja na kitajske čajnice in restavracije v Parizu na Montmartru, na Montparnasu ali v Quartier Latinu. — Ko pa prestopim prag: beli gostje, ob kavi in čaju, nič več skrivnosti, Evropa, toda Evropa v vojni,

o kateri govore široko razprti napisi »Völkischer Beobachterja«, »Lokal An-zeigerja«, »Berliner Illustrierte«. V ka-varnah se dobi vse brez kart, prav tako v slaščičarnah. Če rečem vse, imam v mislih pač tisto, kar je ravno na razpo-lago. Vsa zaloga kave je rezervirana ka-varnarjem in restravraterjem. Pleš je bil takoj po izbruhu vojne prepovedan, a so ga naknadno spet dovolili. Mnogo pla-katov tudi naznanja, da ima Berlin no-čno življenje. Preden ga preizkusim, se hočem malo privaditi na temo.

Gledališča so menda domala vsa odpr-ta, prav tako kinematografi. Tudi šole delujejo v polnem obsegu.

Včasih hite po ulicah oklopni avtomo-bili. Danes sem srečal dolgo vrsto ka-mionov z napisi proti Chamberlainu in lažniku Churchillu. O Franciji niti bese-de. Na oklopnih avtomobilih so visoki, plavalasi sinovi matere Germanije pre-pevali svoje pesmi.

Boris Tušek

Duhovnice v brazilskih pragozdih

Brazilski raziskovalci so ugotovili, da živi v pragozdovih Bahije najmanj 400.000 ljudi, ki so hlapčevsko podložni tucatu duhovnic. Verniki in potomci čr-nih sužnjev, ki so bili prodani na sejmu. Njih vera se poslužuje čisto zelo stro-gih, naravnost zločinskih pripomočkov. Navzlic svoji okrutnosti obvladujejo du-hovnice ljudi s popolno avtoriteto. Seve-da jo večše izrabljajo. V mnogih prime-rih se da dokazati, da so duhovnice po-

vzročiteljice umorov, zlasti s strupi. — Zasledovanje duhovnic je skoro nemogo-če, ker so jim verniki suženjsko pokorni in vdani. Duhovnice so tudi zelo inovite, ker ne živijo samo od darov svojih naiv-nih vernikov, marveč tudi od podkupnin. Brazilska vlada je zdaj določila posebno komisijo, ki bo raziskala razmere v Ba-hiji in predlagal primerne ukrepe proti režimu oblastnih duhovnic.

V britskem imperiju raste 216 vrst vina. Najstarejše vseučilišče je bilo ustanovlje-no v Kairi l. 907.

Papeži so nosili brade do Leona III. (975—816). Ta je bil prvi papež, ki se je bril. Njegov zgled je posnemala poslej vsa duhovščina.

Anglija ima nad 6000 zdravnic in skoro 52.000 diplomiranih babic, več ko tretjina teh je brezposelna.

Na luni je 33.000 gor, ki imajo obliko zrele ugaslih ognjenikov.

Najljubša barva čebel je modra.

— No, tako je že lagodneje, kajne?

Koliko žarnic gori na svetu

Gotovo jih ni samo na milijone, tem-več na milijarde. Te žarnice imajo v no-tranosti ogljikovo ali kovinsko žico, ki jo električni tok vžge. Te luči pa ne od-dajajo samo svetlobe, temveč, kakor lah-ko čutimo, tudi toploto. Smoter vseh iz-umiteljev je pa, da bi izumili svetilko, ki ne bi izrabila samo borih 6 odstotkov dobavljene energije temveč več.

Nov korak v tej smeri so nove živo-srebrne parne luči, ki so jih zdaj začeli izdelovati. Ultravijolični žarki, ki jih ne

moremo uporabljati za razsvetljavo, v tem primeru zadenejo na površje, napo-jeno s snovmi, ki pod njihovim vplivom začare — fluorescirajo. Tako lahko do-bimo svetlobo, zelo podobno sončni. — Predvsem pa lahko izrabimo več dobav-ljene energije.

Zgodba o podminiranem angleškem mačku

Črnoprogasti maček »Tauni« je doži-vel že več brodolomstev. Zadnjič je bil na krovu angleške ribiške ladje »Cal-dev« Ladja je zadela na nemško mino in se jela potapljati. Ko so se mornarji že vkricali v reševalne čolne, je eden iz-med njih skočil po mačka. Rešil ga je v zadnjem trenutku, zato je pa izgubil vso svojo prtljago.

Brodolomce s »Taunijem« je sprejela na krov neka švedska ladja »Princesa Margareta«. Preden je pa ladja dosegla švedske vode, so jo ustavili nemški ru-šilci. Angleške mornarice so internirali, mačko so pa prepustili švedskemu ka-pitanu, ki je imel z njo velik križ. Na švedski obali je zaradi ostre karantene ni smel izkrcati. Uradnik angleškega konzulata v Göteborgu je kapitanu sve-

toval, naj mačka brez bolečin ubije. To-da dve dami sta se zavzeli za muca. Sv. Birokracij je telefoniral sem in tja, kon-čno sta se dami morali zavezati, da bo-sta med štirimesečno dobo karantene pitale mačka.

Konzul je medtem obvestil angleško admiraliteto, da je bila posadka »Cal-de-va« zajeta in dodal: »Ladijski maček je rešen in v varstvu dveh dam s konzula-ta. O usodi mačka je prinesel neki šved-ski lisa daljše poročilo. Iz vseh krajev so se oglasili ljudje, ki bi radi skrbeli za muco. Korespondenca o »Tauniju« je na konzulatu zrasla na kupe, sekretariat je bil v zadregi. Zdaj se nadejajo, da bo-do oblasti karanteno vendarle predčasno odpravile in slavni muc bo spet prišel v svobodo na Angleško.

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

16

»Storiti to, kar mi po nesreči, v katero ste me pahili, še edino preostaja,« je dejal in se skušal osvoboditi.

»Jaz? V kakšno nesrečo sem vas pahila?«

»Izdali ste moje snidenje z Joro Seo-niju. Poklical me je k sebi in mi povedal, da sem sin zločinca, obsojenec, zazna-movanec...«

»Sin zločinca?«

»Ne pretvarjajte se! Ne lažite mi! Vi in vsi, vsi ste to vedeli, samo meni ni nihče povedal.«

»Prisegam vam, da tega še nikoli ni-sem slišala.«

»Niste slišali?«

»Nisem.«

»Lažete, lažete,« je kričnil, jo zagrabil z obema rokama in stresel. »Da, sin zlo-činca. Čemu hodite z menoj? Čemu se brigate zame? Mar ne vidite, da si ma-na Patna, hči velikega učenjaka in od-litnika rayanipurskega, sestra glavnega tainika in prvega inženirja. Pojdite in ne brigajte se zame.«

»Ramas,« je vzkliknila na pol zbegano

in na pol sočutno. »bolni ste in ne veste, kaj govorite. Pojdite, odpeljem vas do-mov. Prespite se in vse bo dobro.«

»Prespim naj se in vse bo dobro! Ha-ha-ha... In ljubili me boste, cenili, spo-štovali... Ljubite me, Mana! Ljubite se-daj, ko veste, kdo sem, ko se ne smem dotakniti nobenega ženskega bitja več, da ga ne bi že z svojim golim dotikom onečastil...«

Mana je vzdihnila in zajokala od ran-jene ljubezni, užaljenosti, strahu in ne-odločnosti, pa tudi od kesanja, da je ona s svojo ljubosumnostjo zagrešila Rama-sov duševni zlom.

»Ugasnila je vaša velika ljubezen, Ma-na. Kakor da jo je upihnila mrzla sapa... Ljubite me!«

»Ramas!« je vzkliknila in se vzravna-la. »Ne žalite me! Prišla sem, da vas re-šim. Vlekla me je k vam neka tajna slut-nja.«

»Vest zaradi greha, ki ste ga zagre-šili.«

»Morda tudi vest. Toda prisegam vam, da hočem vse popraviti. Da je bil vaš oče zločinec, tega ne verujem. Morala

bi to že kdaj slišati. Pojdite! Izvedeti moramo resnico.«

»Izvedel sem jo že.«

»In ne dvomite prav nič? Ali ni morda Yagiri Seoni govoril neresnice, samo da bi vas premagali?«

»Govoril neresnico?«

»Da.«

»Ali menite, da bi bilo to mogoče? Mana, Mana...«

»Mogoče je vse, zato kvišku glavo! In tudi če bi bilo res, ali ste vi odgo-vorni za grehe svojih prednikov, ki jih še poznali niste nikoli?«

»Da, nisem odgovoren. In končno: kakšen zločinec je bil moj oče? Kaj je zagrešil? Zločini so različni. Šele potem bo mogoče ustvariti pravilno sodbo. Poj-diva!«

V.

»Poklical sem vas, je dejal Yagiri Seo-ni, »da mi poročate, koliko ste že na-predovali? Vaša počasnost mi ne ugaja. Z njo me boste nazadnje res prepričali, da sem se glede vaših sposobnosti te-meljito zmotil.«

»Povedal sem vam že ponovno, da mi je treba rešiti samo še zadnje vpraša-nje.« je odgovoril nejevoljno Mahabali Patna.

»In kdaj ga nameravate rešiti?«

»Tega ne vem. Moral bom dognati neke malenkosti, ki sicer niso bistvene,

brez katerih pa vendarle polet v vse-mirje ne bi bil mogoč.«

»Nebistvene malenkosti, človek!« je vzkliknil Yagiri. »Kakšne nebistvene ma-lenkosti, ako brez njih polet ni mogoč?«

»Stvar je neskončno zapletena. Sami veste, da je to vprašanje, s katerim se ukvarja človeštvo že stotisočletja. V vsej tej dolgi dobi je bilo izvršenih na tisoče in tisoče poizkusov. Cele genera-cije znanstvenikov so bile prepričane, da je do popolnega uspeha treba le še nekaj nebistvenih malenkosti. A prav te so bile vedno najtežje. Vsa semirska le-tala, ki so bila kdaj odposlana z zem-lje, so se razbila in z njimi je poginilo mnogo drznih iznajditeljev. Čez ionisfe-ro se ni dvignilo nikoli nobeno, razen v — utopičnih romanih. Tudi naše letalo se vsak trenutek lahko dvigne, ako že-lite, toda živi ne bomo prišli z njim ni-kamor.«

»Mahabali!« ga je prekinil Yagiri. »Ako mi v roku, ki vam ga bom določil, ne rešite teh »nebistvenih malenkosti«, vas bom — tako za gotovo kakor stojim tu pred vami — prisilil, da poletite na po-izkusni polet, pa če se potem že vrnete živi ali mrtvi! Sedaj čakam že skoraj dvajset let na vaše »zadnje odkritje«, dalje ne bom.«

(Dalje jutri.)

Kultura

Naš prvi pedagoški leksikon

Kdor je vestno zasledoval v zadnjih 20 letih našo domačo pedagoško literaturo, je moral opaziti tudi v njej bogate sledove pedagoških, psiholoških in mladinsko-slovnih dogajanj, preizkušenj in izsledkov v tujini. V tej zvezi so se pa v tem razdobju pojavili tudi domači pedagoški misleci in znanstveniki, teoretiki in praktiki najrazličnejših smeri ter tako pripravljali pot do šolske reforme ali vsaj do sodobnega razumevanja vzgojnih ciljev in smeri. Tudi naš pedagoški tisk v obliki samostojnih publikacij ali revij je pridobil na svoji veljavi ter skušal dohitevati pedagoški razvoj in napredek kulturnejših narodov. Po 20-letnem pedagoškem prizadevanju, ki je pa doživljalo sicer lepo vrsto razočaranj in najrazličnejših težav celo v obliki političnih sredstev, smo končno prišli tudi pri nas do lastnega pedagoškega leksikona, ki odpira naš pogled v pedagoška snovanja širokega sveta in lastnega naroda v državi.

Leksikoni niso vsakdanje knjige kakor učbeniki, ki se spreminjajo iz leta v leto, od razreda do razreda, temveč knjige trajnejše vrednosti in višjega pomena. Leksikalne izdaje počasi dozorevajo in zahtevajo od prirediteljev in sodelavcev obsežnejšega znanja in globljega razgleda, kakor od piscev šolskih knjig. Nedavno je izšel v Zagrebu tak leksikon, posvečen vzgojeslovni stroki v najširšem pomenu besede. Izdala ga je agilna založba Minerva v obliki debele knjige na skoro 500 straneh velikega formata. Njegov poseben pomen je v tem, da skuša prikazati vertikalni in horizontalni prerez mednarodnega pedagoškega gibanja in šolskega življenja po možnosti z našega stališča ter v zvezi s produkti domače pedagoške kulture pri Slovencih, Hrvatih in Srbih. Leksikalno gradivo so zbrali in uredili za izdajo znani zagrebški pedagogi in šolniki: St. Pataki, M. Tkalčić, A. Dežanović in J. Demarin, ki so jim bili v pomoč tudi še nekateri drugi zbiratelji, med slovenskimi informatorji G. Šilih, ki je poskrbel za biografsko gradivo slovenskih pedagoških delavcev.

V glavnem vsebuje leksikon strokovno-predmetni del z razlagami strokovnih pojmov in gesel s področja filozofske in praktične pedagogike, psihologije raznih smeri, pedologije, didaktike in metodike ter iz ostalih disciplin, ki so v ožji zvezi z vzgojeslovno teorijo in prakso. Na nekaterih mestih so podali prireditelji ne samo informativno ali sintetično sliko pojmov, temveč so tu pa tam bolj ali manj kritično ocenili nekatere filozofske, pedagoške in psihološke probleme in pojave, drugod so pa ostali le bolj pri navadnih, deloma tudi podrobnejših informacijah ali karakterizacijah. Na splošno lahko rečemo, da so podali prireditelji razmeroma z razpoložljivim prostorom v knjigi pregledno in jasno sliko o najrazličnejših novejših pedagoških tokih in dogodkih, ki so zrevolucionirali umirjeno predvojno vzgojeslovje, a istotako so avtorji izluščili iz pedagoške preteklosti vse tiste ideje in zamisli, ki so bili konstruktivni, časovno zaporedni in zgodovinsko razvojni. Morda bi si nekateri šolniki želeli še boljše slike in raz-

lage o tem ali onem geslu, pojmu in načelu, toda vedeti je treba, da so bili prireditelji vezani na določeni obseg ene same knjige. Dober del prostora so odmerili zlasti didaktičnim problemom tega časa.

Ves ta strokovni del pa je izpopolnjen po zahtevah alfabetskega reda tudi še z biografskimi podatki vseh važnejših mož in mislecev, ki so si pridobili v pedagoški ime in sloves, bodisi naših ali tujih. Razveseljivo je dejstvo, da je slovenski biografski del (seveda poleg hrvatskega) razen nekaterih izjem (L. Lauter, R. Kukčeva, V. Mazi...) precej natančen in izčrpen. V tem seznamu srečamo zastopnike in pristaše filozofske, kulturne in idealistične pedagogike, predstavnike in zagovornike pedagoškega realizma, psihologizma in sociologizma, didaktične reformatorje in pod. struje. Med temi je več znanih mariborskih obrazov, ki se zbirajo v okrilju Pedagoške centrale. Lahko rečemo, da je v Sloveniji lepa vrsta resnih in zavednih pedagoških delavcev, ki pa žal nimajo ali ne morejo priti do svojega pravega delokroga, v katerem bi lahko s pridom in koristjo izravnali svoje zdrave življenjske sile in sposobnosti! O vzrokih tega stanja žal ne moremo razpravljati na tem mestu, čeprav bi bila potrebna taka odkrita beseda. Tudi v pedagoškem delu je potrebna svoboda, razumevanje, spoštovanje in racionalna zaposlitev voljnih in sposobnih ljudi! Pri nas je vse premalo širokogrudnosti in zaupanja. Tudi take misli in pritožbe se porajajo človeku ob prebiranju naših revij in prvega leksikona, ki je lepo spričevalo slovenski pedagoški eliti, čeprav neenakomerno zaposleni v vsej povojni dobi.

V podrobnosti leksikalnega gradiva in podatkov se v dnevniku ne bomo spuščali, take analize spadajo v strokovni tisk, kjer bo za pripombe dovolj prostora. Vendar lahko rečemo, da nam je bila ta knjiga krvavo potrebna za medsebojno spoznavanje in merjenje sil in da so prireditelji z založbo vred dali s svoje strani, kar so pač mogli v teh nemirnih časih. Čeprav ima prvo delo te vrste pri nas tudi svoje pomanjkljivosti bodisi v ideološkem ali tehničnem pogledu, vendar bo dosegel leksikon med našimi šolniki in vzgojitelji svoj pravi namen: nuditi tekoče informacije, pojasnjevati bolj ali manj znane probleme ter vzpodbujati ljudi k nadaljnjemu delu v okviru vzgojeslovne kulture.

V tej zvezi naj omenim še nekaj drugega: Potrebnovali bi bibliografski pregled vsega slovenskega pedagoškega tiska v zadnjih 30 letih. Beograjski »Učitelj« je to nalogo že opravil v svojih jubilejnih številkah lanskega leta, in sicer s seznamom srbsko-hrvatskega pedagoškega tiska, samo pri nas smo zaostali v tem pogledu. Nedavno je izšlo literarno kazalo vseh spisov, del in člankov s kmetijskega področja; bibliografija leposlovnih, znanstvenih in mladinskih publikacij pa je še vedno v ljubljanskih objektivah, ki se nočejo izpolniti. Sestaviti in izdati pedagoško bibliografijo, seveda izčrpno in pregledno, bi ne bilo v nobenem pogledu tvegano delo. —eri—

Viktor, blagajnik Bukovič Fric, za šahovski odsek pa Kocbek Rudolf. Poročila so bila soglasno sprejeta, nakar je dobil odbor na predlog Baierja Jindre kot člana nadzorstva razrešnico.

Sledile so volitve. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Ferenc Franc, njegovi sodelavci so sledeči: podpreds. Baier Jindra, tajnik Dasko Viktor, blagajnik Bukovič Fric, gospodar Zohar Lovrenc, odborniki Kocbek Rudolf, Kitak Maks, Kette; načelniki odsekov so Baier Jindra za nogomet, Cimček Vilko za šah, Zohar Franjo za dramski odsek. Nadzorni odbor tvorijo Vezjak Danilo, Stržina Karel, razsodišče pa Kralj Stanko, Breznik Stefan ter Reiter Maks.

Nato so sledile dolgotrajne debate o klubovem poslovanju, ki so zlasti poudarjale potrebo po lastnem irišču, pri čemer bi pa morale priskočiti na pomoč javne ustanove, zlasti pa pobojska občina. Navzoči župan g. Stržina je izjavil, da je občina načelno pripravljena klubu pomagati do igrišča. Pričakovali je, da bo sedaj, ko ima klub tako rekoč svoja zastopnika v občinskem odboru, akcija za irišče uspešnejša, tako da bo Slavija v doglednem času nastopala na svojih lastnih tleh.

PANAMERISKE IGRE MESTO OLIMPIADE 1940

Ameriška zveza sportnih zvez je določila posebni odbor, ki naj preuči možnost prireditve panameriških atletskih iger za slučaj, da Finska ne bi mogla organizirati olimpiade 1940 v Helsinkih.

s. V slovensko-hrvatski ligi so v nedeljo na sporedu tekme Gradjanski — Concordia, Hašk — Ljubljana, Sašk — Split, Hajduk — Slavija (V). Bačka in Slavija (O) sta svojo tekmo že odigrali.

s. Revanžna tekma Bratislava — Zagreb bo za binkošti, ako ne nastopijo kake ne-predvidene ovire.

s. Romanija je v Bukarešti porazila Nemčijo z golom, ki ga je dosegel bivši igralec Gradjanskega Sipoš Vili.

s. Praška Slavija je z nedeljsko zmago nad Kladnom z rezultatom 14:0 postala jesenski prvak protektorata v nogometu; druga je Sparta z istim številom točk, a slabšim koeficientom.

s. Beograjska nogometna podzveza je na podlagi neklih dogovorov starejšega datuma zahtevala od zagrebške, da se odigra 1. decembra mednarodna tekma Beograd—Zagreb v Beogradu, čeprav sta bili medtem že za ta dan sklenjeni tekmi Gradjanski—BSK in Jugoslavija—Hašk. Možno je celo, da bo beograjska podzveza radi tega svojima kluboma zabrala odigranje obeh sklenjenih tekem.

s. Dunajski nogometaši so si priborili v medmestnih tekmah tri zmage na en dan. Moštvo A je premagalo Graz z 2:0, moštvo B Linz z 8:2, moštvo C pa Salzburg z 2:0.

s. Zagrebški Maraton namerava zgraditi do junija plavalni bazen, stroški so pre-računani na poldrugi milijon dinarjev. s. Slovili francoski smučar Emu Allais, večkratni svetovni prvak v alpskih disciplinah, je bil po vestih iz Grenoble v patroljni službi težko ranjen, tako da je njegova sportna kariera bržkone končana.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za izdajo je 10 par. Družbe, preklicale doplačila in čenitovanjski oglasi 10 par. besedi. Najmanjši znesek za te oglase je 10 par. Debele tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasni zavezi se enkratno objavo znaša 2 par. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma se v poslati v listu skupaj z naročilom ali na pošto pošilja na čekovni račun št. 11.406. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

NOGAVICE

(lastni izdelki) rokavice, volna, odeje, koce, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara«, trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (poleg tržnice). 9879-1

Hišni posestniki in najemniki pregledite Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni ANTON RAISP, MARIBOR Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 10276-1

GOSPODINJE KOROŠKEGA PREDMESTJA!

Poverite peko domačega kruha pekarni Rakuša, Koroška cesta 24. 11168-1

ALI ŽE VESTE

da dobite najboljšo vino v gostilni »Prešernova klet« v Gosposki ulici? 10918-1

Nepremotljivi HUBERTUSI in dežni plašči pri

„Lama“
Jurčičeva ul. 4

Prost ogled!

BELI KROMPIR

in apneni prah se dobi pri Kmetijski družbi, Meliška c. 12. 11199-1

PREPISE, RAZMNOŽEVA

NJA

z angleškim aparatom Gestetner in prevode prevzema Trgovska šola Legat, Maribor, Vrazova 4. 11370-1

PREMOG

vseh vrst iz slovenskih in hrvatskih rudnikov za domačo kurjavo in industrijo, dostavlja na dom po engros cenah od din 26.— naprej. Za vagon ska naročila zahtevajte posebnostno ponudbo. Pisarna za promet s premogom D. Stuhec, Maribor, Kralja Petra trg 4-II 11374-1

MARILJA HARB

žena Alojza ni identična za Marijo Harb, ki je v »Večerniku« preklcala žaljivke. 11373-1

DARILA ZA MIKLAVŽA

torbice, listnice, denarnice, aktovke, kovčke priporoča Šterbal, Meliška 2 — Trg svo bode 6. 11377-1

OTVORITVENO NAZNANILO

Sporočam ceni, občinstvu, da sem opustila dosedanja frizerski salon na Kralja Petra trgu in Aleksandrovi cesti. Studenci ter otvorila nov higiensko-brivski salon v Erjavčevi ulici 12. Priporočam se ceni občinstvu za obilen obisk. Ana Hauptman. 11391-1

Posesi

NOVOZGRAJENA HIŠA

4 sobe, 2 kuhinji, zidana veranda, celo podkleteno z gospodarskim poslopjem, tik Maribora se takoj proda. Cena din 120.000. Naslov v upravi »Večernika«. 11378-2

Malo in

LEPO POSESTVO na deželi okolica Ljutomera naprodaj. Vprašati Čander An-tonija, Ruše 226. 11381-2

Prodaj

Ia CVETLIČNI MED

(točen) od din 15.— naprej. O. Crepinko, čebelarstvo, prodajalna čebelarstva društva Maribor, Zrinjskega trg št. 6. 9789-1

Skoro nova

KROMATIČNA HARMONIKA poceni na prodaj. Vprašati v trgovini Albin Krajnc, Koroška 47. 11389-4

Stanovanje

STANOVANJE

soba in kuhinja se odda dvema osebam brez otrok. Nova vas, Vrecl-Rotova 12. 11371-5

DVOBOBNO STANOVANJE

se odda. Pobrežje, Nasipna ul. 62. 11372-5

Stanovanje išče

IŠČEM 3-4-SOBNO pritično stanovanje s kopalnico v vili. Dopisi na upravo pod »Čisto«. 11384-6

STANOVANJE

enosobno s kopalnico iščeta zakonca brez otrok. Ponudbe pod »500« na upravo. 11390-6

Soba odda

SOBA

se odda boljšemu gospodu. Poseben vhod. Korošče 5. 11376-7

OPREMLJENA SOBA

tekoča voda, kopalnica, telefon v hiši, se takoj odda. Vprašati v kavarni »Orient«. 11385-7

GOSPODIČNA ALI GOSPOD se sprejme na hrano in stanovanje. Aleksandrova cesta 72. 11388-7

Službo dobi

PISARNIŠKA URADNICA mariborčanka, ki ima že ne-koliko prakse, dobi službo v Mariboru. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Pisarniška uradnica«. 11375-9

IŠČEM

prvovrstnega kroj. pomočnika in krojačico za damsko in moško dela. Terzer, Meliška cesta 2. 11380-9

Dopisi

DVE MARIBORČANKI brinetka in posebna blondinka prosita popolni naslov. ka prosita k dopisu na Zil-ent, sliko k dopisu na Zil-dani most na oglasni oddelci »Večernika« pod »Mladost«. 11386-12

Lokal

VELIKO SKLADIŠČE in lokal na dvorišču tudi za pisarno se odda. Vetrinška ul. 18. 11387-14

Kapital

Obrtnik IŠČE POSOJLO din 3000 proti garanciji vreden 3500, v mesečnih obrokih po din 500. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Me-nica«. 11383-10

Brokat svila

za odeje dvojna širina 140 cm v raznih barvah po din 58.— se dobi pri

TRPINU

dokler traja zaloga!

KUPUJ
DOMAČE
BLAGO

Sport

Iz našega table-teniškega sporta

Ljubljanska Mladika je v svojih klubskih prostorih priredila v nedeljo izbirni table-teniški turnir za državno prvenstvo, ki bo bržkone še pred božičem v Zagrebu. Na izbirnem turnirju so tekmovali klubi Hermes, Mladika in Celje, dočim ljubljanski Korotan in celjska Jugoslavija nista nastopila. Za Hermes so igrali Marinko, Djinovski in Kosmina, za Mladiko Belak, Krečič in Strojnik, za Celje pa Latinović, Rebevšek, Milan in Schiffer kot rezerva. Najmočnejše moštvo je postavil Hermes, ki je zaporedoma premagal Mladiko (5:0) in Celje (5:1), medtem ko je Mladika v zadnjem dvoboju zmagala nad Celjem (5:2). Na ta način sta se Hermes in Mladika kvalificirala za nadaljnje tekmovanje za državno prvenstvo moštev, v katerem bosta za stopala slovenski table-teniški sport.

V Beogradu je bil v nedeljo ustanovni občni zbor Srbske table-teniške zveze. Za pr-

vega predsednika je bil izvoljen Nikola Simić.

Jugoslovanska table-teniška zveza je pozvala slovenske klube, da naj ustanovijo lastno table-teniško zvezo. Občni zbor bo radi tega najbrže v najkrajšem času.

Slavije je dobila novo vodstvo

Pobreška Slavija je imela svoj izredni občni zbor v gostilni Klemenšak-Kren na Pobrežju. Poleg številnega članstva so mu prisostvovali tudi nekateri oficijelni zastopniki drugih pobreških društev, dočim je pobreško občino zastopal župan g. Stržina. Dnevni red je obsegal predvsem izvolitev novega odbora, ker so se številni prejšnji odborniki umaknili ter so tako nastale vrzeli v odborovih vrstah. Za stari odbor so poročali tajnik Dasko